

32. helluntain jälkeinen viikko, tiistai,

Päivän epistola

(Jaak. 3: 1 – 10)

”Veljet, kovien monien teistä ei pidä ryhtyä opettajiksi, sillä te tiedätte, että meidät opettajat tullaan tuomitsemaan muita ankarammin. Kaikkihan me hairahdumme monin tavoin. Täydellinen on se, joka ei hairahdu puheissaan: hän kykenee hallitsemaan koko ruumiinsa. Jos panemme suitset hevosen suuhun, me saamme sen tottelemaan itseämme ja voimme ohjata koko hevosta. Entä laivat: vaikka ne ovat isoja ja rajut tuulet heittelevät niitä, pienen pieni peräsin ohjaa laivan minne peränpitäjä haluaa. Samoin kieli on pieni jäsen, mutta se voi kerskua suurilla asioilla. Pieni tuli sytyttää palamaan suuren metsän! Ja kielikin on tuli; meidän jäsentemme joukossa se on vääryyden maailma. Se saastuttaa koko ruumiin ja sytyttää tuleen elämän pyörän, itse liekehtien helvetin tulta. Kaikki eläimet voi ihminen kesyttää ja onkin kesyttänyt, nelijalkaiset, linnut, matelijat ja meren eläimet, mutta kieltä ei yksikään ihminen pysty kesyttämään. Se on hillitön ja paha, täynnä tappavaa myrkkyä. Kielellä me ylistämme Herraa ja Isää, ja sillä me myös kiroamme ihmisiä, Jumalan kuvaksi luotuja. Kiitos ja kirous lähtevät samasta suusta. Tämä ei käy veljeni!”

Varhaisen kirkon tärkeisiin ja arvostettuihin tehtäviin kuului opettaminen (Ap.t. 13: 1; 1. Kor: 12: 28; Ef. 4: 11). Jaakob piti itseään opettajana. Tehtävään pyrkivillä saattoi kuitenkin olla väärä motiivi. Jaakob varoittaessaan tästä asiasta heijastaa Jeesuksen opetusta (Matt. 5: 19; 23: 7 – 8).

Meidän puheemme paljastaa sen, mitä me olemme. Jos me hallitsemme puheemme, me hallitsemme myös tekojamme. Jaakob opettaa, että tämä on esimerkki uskon ja tekojen suhteesta sekä hengellisen sodankäynnin tapahtumapaikka.

Opettaminen tapahtuu puheen kautta. Nyt Jaakob kiinnittää huomion puheen tuottamisessa tarvittavaan asiaan, ihmisen kieleen. ”Kaikkihan me hairahdumme monin tavoin. Täydellinen on se, joka ei hairahdu puheissaan.” Tämän asian Vanha testamentti oli todennut useita kertoja (Saarn. 7: 20; Siir. 19: 16; 1. Joh. 1: 8, 10; 2. Esra 8: 35). Vanhan testamentin viisauks kirjallisuus käsittelee usein oikeaa ja väärää puhetta (Sananl. 15: 1 – 4, 7, 23, 26, 28; Siir. 5: 11 – 6: 1; 28: 13 – 26 ja Qumranin tekstit). Täydellisellä tarkoitetaan ihmistä, joka toimii kritillisen perinteen mukaisesti (Matt. 5: 48; 19: 21, Kol. 1: 28).

Jaakob vertaa pientä kieltä hevosen suitsiin ja laivan peräsimeen. Vaikka ne ovat pieniä, niillä voi ohjata isoa eläintä tai isoa laivaa. Sitten hän osoittaa, miten pienellä kielellä voi saada aikaan suuria vahinkoja. Hellenistisestä kirjallisuudesta löytyy vastaavantapaisia lauseita. Jaakob siirtyy hellenistisestä perinteestä nopeasti juutalaiseen kertoen, että kieli voi liekehtiiä helvetin tulta. Helvetti eli Hinnomin laakso toimi pakanajumalien palvontapaikkana ja myös Jerusalemin kaatopaikkana.

Jakeessa seitsemän mainitaan neljä eri eläinten ryhmää: nelijalkaiset, linnut, matelijat ja meren eläimet. Ne esitetään samassa järjestyksessä Vanhassa testamentissa (1. Moos. 9: 2; 5. Moos. 4: 17 – 18; 1. Kun. 5: 13).

”Kielellä me ylistämme Herraa ja Isää.” Juutalaisessa perinteessä aina mainittaessa Jumala, liitetään siihen ”ylistetty olkoon Hän”. Sama asia on myös jumalanpalvelusperinteessä. ”Jumalan kuvaksi luotu” löytyy myös Vanhasta testamentista (1. Moos. 1: 26; 9: 6; Siir. 17: 3; Viis. 2: 23). Kehotus siunaamiseen löytyy Uudesta testamentista (Luuk. 6: 28; Room. 12: 14; 1. Piet. 3: 9).

Päivän evankeliumi

(Mark. 11: 11 – 23)

”Siihen aikaan Jeesus saapui Jerusalemiin. Hän meni temppeliin ja katseli siellä kaikkea, mutta koska oli jo myöhä, hän lähti kahdentoista opetuslapsensa kanssa Betaniaan. Kun he seuraavana päivänä lähtivät Betaniasta, Jeesuksen tuli nälkä. Hän näki jonkin matkan päässä viikunapuun, joka oli lehdessä, ja meni katsomaan, löytyisikö siitä jotakin. Puun luo tultuaan hän ei kuitenkaan löytänyt muuta kuin lehtiä, sillä vielä ei ollut viikunoiden aika. Silloin Jeesus sanoi puulle: ”Älköön kukaan enää ikinä syökö sinun hedelmääsi!” Hänen opetuslapsensa kuulivat tämän. He tulivat Jerusalemiin, ja Jeesus meni temppeliin ja alkoi ajaa myyjiä ja ostajia sieltä ulos. Hän kaatoi rahanvaihtajien pöydät ja kyyhkysenmyyjien jakkarat eikä antanut kenenkään kulkea tavaraa kantaen temppelialueen kautta. Hän opetti ihmisiä näin: ”Eikö ole kirjoitettu: ”Minun huoneeni on oleva kaikille kansoille rukouksen huone”? Mutta te olette tehneet siitä rosvojen luolan.” Ylipapit ja lainopettajat kuulivat tämän ja miettivät, miten saisivat Jeesuksen raivatuksi pois tieltä. He pelkäsivät häntä, koska hänen opetuksensa oli tehnyt ihmisiin voimakkaan vaikutuksen. Illan tultua Jeesus ja opetuslapset lähtivät kaupungin ulkopuolelle. Kun he varhain aamulla kulkivat viikunapuun ohi, he näkivät sen kuivettuneen juuriaan myöten. Silloin Pietari muisti, mitä oli tapahtunut, ja sanoi Jeesukselle: ”Rabbi, katso! Puu, jonka kiroitit, on kuivettunut.” Jeesus sanoi heille: ”Uskokaa Jumalaan. Totisesti: jos joku sanoo tälle vuorelle: ”Nouse paikaltasi ja paiskaudu

mereen!”, se myös tapahtuu, jos hän ei sydämessään epäile vaan uskoo, että niin käy kuin hän sanoo.”

Vastaavaa tekstiä löytyy myös Matteukselta (Matt. 21: 18 – 19, 21: 12 – 17, 21: 20 – 22, 17: 20) ja Luukkaalta (Luuk. 13: 6, 19: 45 – 48, 17: 6) sekä Johannekselta (Joh. 2: 13 – 17). Kuten ilmoitetuista raamatunkohdista käy ilmi, evankelistat ovat käyttäneet tietojaan eri tavoin kirjoittaessaan evankeliumia. Tapahtuneet asiat on sijoitettu eri kohtiin, eri järjestyksessä eri evankeliumeissa.

Pyhiinvaeltajille on tyypillistä mennä heti pääkohteeseensa. Näin Jeesuskin meni opetuslastensa kanssa temppeliin. Markus kertoo temppelin puhdistamisen tapahtuneen seuraavana päivänä, Matteuksen ja Luukkaan mukaan se tapahtui Jerusalemiin tulemisen päivänä.

Viikunapuun kiroaminen on erikoinen tapahtuma. Se on ainoa Jeesuksen suorittama ihmeteko Jerusalemin ympäristössä. Se tuhoaa omaisuutta. Jeesuksen toiminta näyttää järjettömältä ja tuhoavalta. Markus on ymmärtänyt kyseessä olevan Jeesuksen voimateon. Tutkijat ovat miettineet, että kyse voi alunperin olla Jeesuksen opetuspuheesta (Luuk. 13: 6 – 9), jonka Markusta edeltävät tradition kerääjät ovat muuttaneen kertomukseksi Jeesuksesta. Vertauskuvallisesti voidaan nähdä, että se kertoo Israelin kyvyttömyydestä vastaanottaa Jeesus ja Hänen sanomansa taivasten valtakunnasta. Varhaisessa kirkossa opetettiin, että puun kiroamisella Jeesus näytti opetuslapsilleen sen vallan, mikä Hänellä on. Näin opetuslapsia opetettiin ymmärtämään tulevia tapahtumia.

Viikunapuulla, temppelin puhdistamisella ja Betanialla voi olla sanaston ymmärtämisen puolelta keskinäinen suhde. Betania voidaan kääntää viikunoiden tai taateliä taloksi. Tällöin vastakkain ovat hedelmää tuottamaton viikunapuu ja viikunoiden talo, missä Jeesus opetuslapsineen majoittui. Betania voi viitata myös köyhien tai sairaiden taloksi. Yksi perinteisistä tulkinnoista on myös, että se tarkoittaa kuuliaisuuden tai tottelevaisuuden taloa, jolloin se on vastakkainen Jerusalemin temppelin toiminnalle. On myös mahdollista, että se tarkoittaa Ananiaan taloa.

Kertomuksella on vanhatestamentillinen tausta kertomuksissa kasveista ja niiden hedelmistä (Jes. 1: 30; Hes. 17; Joel 1; Aamos 2: 9; Hoos. 9: 10, 15 – 16; Jer. 8: 13; Miika 7: 1; Job 18: 16). Jerusalemin temppelin puhdistamisella on myös vertauskuvallinen tarkoitus, mutta samalla sillä on vahva historiallinen tausta. Daavidin suvun Messias puhdistaa Jumalan huoneen. Laittamalla temppelin puhdistuksen viikunapuu -kertomuksen sisälle Markus on jälleen tehnyt evankeliuminsa luonteen mukaisen ”sämpyläkertomuksen”.

Voi olla, että Markuksen tarkoitus on tällä kahden tapahtuman kuvaamisella samanaikaisesti, kuvata sitä, mitä Jeesus teki temppelissä. Siis viikunapuun kiroaminen voi viitata siihen, että Jeesus nimenomaan kirosi Jerusalemin temppelin toiminnan. Silloin temppelin puhdistaminen olisi toisarvoisessa asemassa.

”Vielä ei ollut viikunoiden aika” on Markuksen selitys kertomukseen. Viikunat kypsyvät Palestiinassa aikaisintaan kesäkuussa. Kertomus on ”järjetön”, olisihan Jeesuksen pitänyt tietää, ettei puussa vielä voi olla hedelmiä. Evankeliumit kertoessaan tapahtumista usein katsovat tapahtumaa opetuslasten näkökannalta. Olisiko niin, että opetuslapset luulivat Jeesuksen etsivän hedelmiä, vaikka vielä ei ollutkaan niiden aika?

Tutkijat näkevät tässä vertauskuvan. Hedelmätön viikunapuu kuvaa Israelin kansaa, joka ei kykene ottamaan vastaan Messiastaan. Profeetta Jeremia ennusti, että hedelmätön viikunapuu saa rangaistuksen (Jer. 8: 12 – 13). Kertomus on kuin näytelmä, jossa osoitetaan tuomio kansalle, joka ei ota vastaan Vapahtajaansa.

Temppelialueella pakanoiden esipihalla käytiin kauppaa. Siellä myytiin erilaisia uhrattavia asioita. Tuon ajan maailmassa oli eri maiden rahoja ja rahanvaihtajat vaihtoivat pyhiinvaeltajien tuomaa ulkomaan valuuttaa paikalliseksi ja päinvastoin. Toiminnassa sinällään ei ole mitään pahaa, mutta tekopaikka oli väärä. Kyyhkysenmyyjät on mainittu erikseen, nähtävästi heidän lukumääränsä takia. Kyyhkysia uhrina käyttivät naiset, spitaaliset ja muut (Luuk. 2: 22 – 24; 3. Moos. 12: 6 – 8, 14: 8, 15: 14, 29). Varhainen kirkko tulkitessaan kyyhkysenmyyjiä, siis tulevien uhrien myyjiä, katsovat tämän kohdan viittaavan myös omaan aikaansa. Kirkko on kieltänyt Pyhän Hengen myymisen. Jos papisto vaatii rahaa jostain mysteeristä (sakramentista), niin he toimivat kuin kyyhkysenmyyjät Jerusalemin temppelissä. Pyhää Henkeä tai Jumalan armoa ei voi ihminen myydä, me emme sitä ”omista”.

”Eikä antanut kenenkään kulkea tavaraa kantaen temppelialueen kautta” voi merkitä joko kauppatavaroiden kantamista tai yleensä temppelialueen käyttämistä oikotienä tavaroita kannettaessa. Idea on rauhoittaa temppelialue sen varsinaista tarkoitusta varten.

”Eikö ole kirjoitettu: ”Minun huoneeni on oleva kaikille kansoille rukouksen huone.” Lainausta on profeetta Jesajalta (Jes. 56: 7). Tämä lause kumoaa näkemyksen yhden kansan pelastumisesta. ”Mutta te olette tehneet siitä rosvojen luolan.” on profeetta Jeremiaalta (Jer. 7: 11). Huone tarkoittaa

Jerusalemmin temppeliä. Apokryfinen Salomonin psalmit (17: 30) kertoo Daavidin suvun Mesiaasta, joka ottaa ikeensä alle kaikki kansat ja puhdistaa temppelin.

Mikä oli Jeesuksen syy puhdistaa (kirota) temppeli? Tähän on erilaisia vastauksia. Joidenkin mukaan Hän halusi uudistaa tai palauttaa temppelin siihen tehtävään, mikä sillä oli: Jumalan palvelemisen paikaksi. On myös esitetty, että tässä Jeesus asettui köyhien puolelle, sillä uhraamiskäytäntö ja temppelin pappien keskinäinen kilpailu johtivat köyhien sortoon. Nähtävästi Jeesuksen toiminta tässä kohdistui enemmän papillista ylivaltaa vastaan kuin Israelin kansaa vastaan. Tästä on todisteena se, että Hän oli kansan suosiossa ja nimenomaan Jerusalemmin temppeliin liittyvät ryhmät (ylipapit, saddukeukset, kansan vanhimmat) suunnittelivat Hänen syrjäyttämistään.

Iso ongelma on se, että temppelijärjestelmä oli johtanut siihen, että Jumalan armo ”oli ostettavissa rahalla”. Tällainen ajattelu on absurdi, sillä yhdelläkään ihmisellä ei ole oikeutta myydä sitä, mikä ei kuulu hänelle vaan kuulu Jumalalle. Asia ei kuitenkaan koske vain temppeliä, vaan myös nykypäivänä vaikka omaa kirkkoamme. Me emme voi ostaa Jumalan armoa rahalla! Meidän on itse toimittava oikealla tavalla. Asia koskee myös papistoa. Mikään kirkollinen toimitus ei saa olla kaupallinen. Papilla tai piispalla ei ole oikeutta pyytää rahaa toimittamistaan sakramenteista.

Nyt ylipapit ja lainopettajat miettivät, miten Jeesus raivattaisiin pois. Huomattavaa on, että fariseuksia ei tässä yhteydessä mainita. Jeesuksen poistaminen oli kuitenkin vaikea tehtävä, sillä Jeesus oli kansan suosiossa.

Seuraavana päivänä viikunapuu oli kuivettunut juuriaan myöten. Tämä oli enemmän, kuin Jeesus oli sanonut kirotessaan puun, sillä Hän sanoi: ”Älköön kukaan enää ikinä syökö sinun hedelmääsi.” Lopputuloksena oli kuitenkin koko puun kuolema. Pietari on tässä taas opetuslasten puhemies, joka kiinnittää Jeesuksen huomion puun kuntoon.

Jeesuksen vastaus: ”Uskokaa Jumalaan” voidaan ymmärtää myös kysymyksenä ”uskotteko Jumalaan”. Jeesuksen voima tehdä jotakin perustui siihen yhteyteen, mikä Hänellä oli rukouksessa Jumalaan. Tämän yhteyden Hän halusi jakaa seuraajilleen.

”Jos joku sanoo tälle vuorelle: ”Nouse paikaltasi ja paiskaudu mereen!”, se myös tapahtuu. Todennäköisesti tällä lauseella Jeesus viittaa rukouksen voimaan silloin, kun se on lausuttu uskossa.

Todellakin, ihmeitä tapahtuu uskon voimalla. Kirkon opettajat näkevät tässä kohdassa vuoren ylpeytenä. Uskon avulla ylpeys voidaan voittaa ja ihminen voi olla yhdessä Jumalan kanssa.